

DINOSZAURUSZOK

NÉMET-MAGYAR KÉPES ATLASZ

Roland

Tartalom

Inhaltsverzeichnis

Húsevő dinoszauruszok	6
<i>Fleischfressende Dinosaurier</i>	
Növényevő dinoszauruszok	8
<i>Pflanzenfressende Dinosaurier</i>	
Hátvitorlás dinoszauruszok	10
<i>Dinosaurier mit Rückensegel</i>	
Páncélos dinoszauruszok	12
<i>Gepanzerte Dinosaurier</i>	
Szarvas és galléros dinoszauruszok	14
<i>Dinosaurier mit Hörnern und Rüschen</i>	
Lemezes dinoszauruszok	16
<i>Dinosaurier mit Platten</i>	
Tarajas dinoszauruszok	18
<i>Dinosaurier mit Knochenkamm</i>	
Buzogányfarkú dinoszauruszok	20
<i>Dinosaurier mit Keule</i>	
Csontfejű dinoszauruszok	22
<i>Dickköpfige Dinosaurier</i>	
Kacsacsőrű dinoszauruszok	24
<i>Entenschnabelsaurier</i>	
Madárutánzó dinoszauruszok	26
<i>Vogelnachahmer-Dinosaurier</i>	
„Repülő dinoszauruszok”	28
<i>„Flugsaurier”</i>	
Őskori tengeri állatok	30
<i>Prähistorische Meerestiere</i>	
A világ a dinoszauruszok idejében	32
<i>Die Welt zur Zeit der Dinosaurier</i>	
A dinoszauruszok életmódja	34
<i>Die Lebensweise der Dinosaurier</i>	
A dinoszauruszok eltűnése	36
<i>Das Verschwinden der Dinosaurier</i>	
Hogyan sikerült ennyi mindent megtudnunk a dinoszauruszokról?	38
<i>Woher wissen wir so viel über Dinosaurier?</i>	
Érdekességek és rekordok a dinoszauruszok világában	40
<i>Kuriositäten und Rekorde in der Welt der Dinosaurier</i>	
Dinoszauruszokkal kapcsolatos játékok	44
<i>Spiele rund um Dinosaurier</i>	
Összefoglaló	46
<i>Zusammenfassung</i>	
Kvízkérdések	48
<i>Quizfragen</i>	

A ragadozó dinoszauruszok talán a legismertebb dinoszaurusz fajták. Jellemzőik a nagy fej; erős állkapocs, nagy, hegyes, pengeszerű fogakkal; erős nyak, hogy megtarthassa a nehéz fejet; kis mellső végtagok; izmos lábak, melyekkel gyorsan haladtak vadászat közben; és hosszú farok, ami az egyensúlyt biztosította.

Magassága: 4 m
Hossza: 12 m
Tömege: 9 t

Höhe: 4 m
Länge: 12 m
Gewicht: 9 t

A Tyrannosaurus Rex nevének jelentése „zsarnokgyíkok királya”, ő uralta a világot 65 millió évvel ezelőtt. A világon valaha élt szárazföldi állatok között neki volt a legerősebb harapása – egyenlő azzal az erővel, amit egy elefánt fejt ki, amikor leül.

Tyrannosaurus Rex bedeutet „König der tyrannischen Eidechsen“, er dominierte die Welt vor 65 Millionen Jahren. Er hatte den stärksten Biss von allen Landtieren, die jemals gelebt haben – gleich der Kraft eines Elefanten beim Hinsetzen.

Magassága: 1 m
Hossza: 3 m
Tömege: 75 kg

Höhe: 1 m
Länge: 3 m
Gewicht: 75 kg

A Deinonychus nevének jelentése „rettentő karom”, 110 millió évvel ezelőtt élt. Lábán hosszú, sarló alakú karom nőtt, harapása ugyanolyan erős volt, mint egy alligátoré. Neki köszönhetően hiszik azt, hogy a madarak a dinoszauruszok leszármazottai.

Deinonychus bedeutet „schreckliche Klaue“, er lebte vor 110 Millionen Jahren. Er hatte lange, sichelförmige Krallen auf den Hinterbeinen und etwa die gleiche Bisskraft wie ein Alligator. Seinetwegen glaubt man, dass Vögel von den Dinosauriern abstammen.

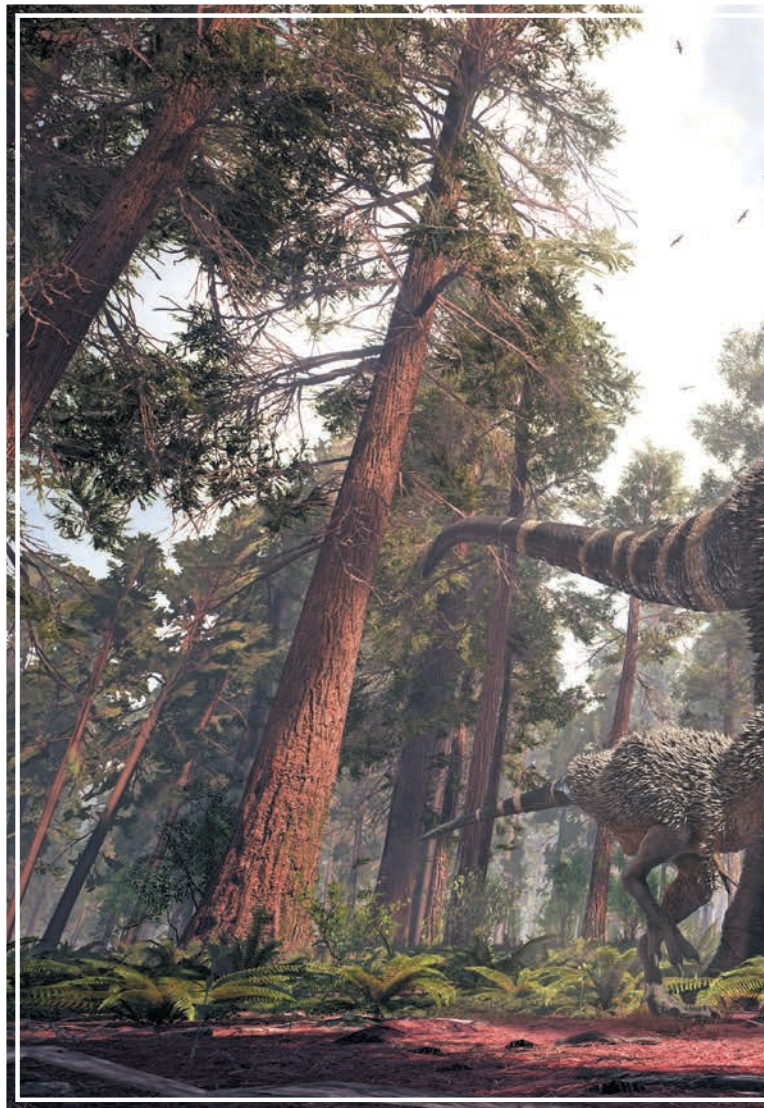

Magassága: 2 m
Hossza: 7-9 m
Tömege: 1 t

Höhe: 2 m
Länge: 7-9 m
Gewicht: 1 t

A Megalosaurus nevének jelentése „óriási gyík”, 165 millió évvel ezelőtt élt. Az első felfedezett fajok közé tartozik, ez az első, ember által hivatalosan elnevezett dinoszaurusz. Megjelenése hasonlít a Tyrannosaurus Rex-hez, de sokkal kisebb nála.

Megalosaurus bedeutet „riesige Eidechse“, er lebte vor 165 Millionen Jahren. Er war einer der ersten Dinosaurier, der entdeckt wurde und der erste, der offiziell vom Menschen benannt wurde. Er ähnelte dem Tyrannosaurus Rex, aber er war viel kleiner.

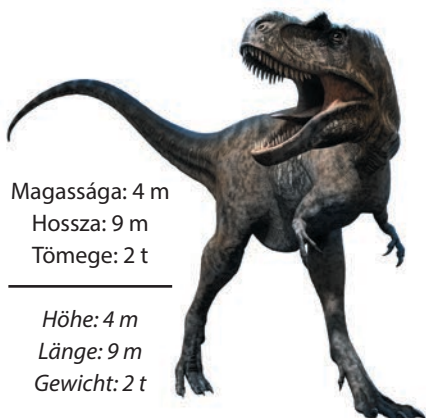

Magassága: 5 m
Hossza: 9 m
Tömege: 3 t

Höhe: 5 m
Länge: 9 m
Gewicht: 3 t

Az Allosaurus nevének jelentése „különös gyík”, 150 millió évvel ezelőtt élt. Hegyes fogai voltak, melyek visszantettek, ha harc közben elveszítette őket. Ennek ellenére harapása gyengébb volt, mint az alligátorok, oroszlánok és leopárdok harapása.

Allosaurus bedeutet „andersartige Echse“, er lebte vor 150 Millionen Jahren. Er hatte scharfe Zähne, die ersetzt wurden, wenn er sie beim Kampf verlor. Trotzdem war sein Biss schwächer als der von Alligatoren, Löwen und Leoparden.

Magassága: 4 m
Hossza: 9 m
Tömege: 2 t

Höhe: 4 m
Länge: 9 m
Gewicht: 2 t

Karnivore Dinosaurier sind wahrscheinlich die berühmtesten aller Dinosaurier. Sie hatten große Köpfe, mit starken Kiefern und großen, scharfen, sägenartigen Zähnen, starke Hälse, um den großen Kopf zu halten, kleine Unterarme, muskulöse Beine, um sich auf der Jagd schnell zu bewegen, und einen langen Schwanz, der das Gleichgewicht gewährleistete.

Az Albertosaurus nevének jelentése „Alberta gyík”, mivel a kanadai Alberta tartományban fedezték fel. 70 millió évvel ezelőtt élt, és azt feltételezik, hogy harapása olyan volt, mint a komodói varánuszé – halálos fertőzést okozott.

Albertosaurus bedeutet „Alberta-Echse”, weil er in der Provinz Alberta in Kanada gefunden wurde. Er lebte vor 70 Millionen Jahren und einige glauben, sein Biss ähnelte dem des Komododrachen - er verursachte eine tödliche Infektion.

Magassága: 2,2 m
Hossza: 7,5 m
Tömege: 1-2 t

Höhe: 2,2 m
Länge: 7,5 m
Gewicht: 1-2 t

A Carnotaurus nevének jelentése „hüsvő bika”, 70 millió évvel ezelőtt élt. Szarvai voltak, és ő rendelkezett a legkisebb mellső végtagokkal a dinoszauruszok világában. Erős lábainak köszönhetően ez volt a leggyorsabb dinoszaurusz a saját súlycsoportjában.

Carnotaurus bedeutet „fleischfressenden Bullen”, er lebte vor 70 Millionen Jahren. Er hatte Hörner und die kleinsten Unterarme in der Welt der Dinosaurier. Dank seiner starken Beine war er der schnellste Dinosaurier in seiner Gewichtsklasse.

Magassága: 7 m
Hossza: 12-13 m
Tömege: 8 t

Höhe: 7 m
Länge: 12-13 m
Gewicht: 8 t

A Giganotosaurus nevének jelentése „óriás déli gyík”, 100 millió évvel ezelőtt élt. A tudósok úgy vélik, hogy nagyon nagy feje volt – nagyobb, mint egy ember –, de az agyának a mérete akkora volt, mint a napjainkban élő gyíkoké, kígyóké és teknősöké.

Giganotosaurus bedeutet „riesige südliche Eidechse”, er lebte vor 100 Millionen Jahren. Wissenschaftler glauben, er hatte einen sehr großen Kopf – größer als ein Mensch – aber sein Gehirn war so groß wie das der heutigen Eidechsen, Schlangen und Schildkröten.

A Velociraptor nevének jelentése „gyors rabló”, 73 millió évvel ezelőtt élt. Tolla volt, és nem volt nagyobb, mint napjainkban egy pulyka. Neki is sarló alakú karmai voltak, melyek segítségével nála sokkal nagyobb dinoszauruszokat is levadászott.

Velociraptor bedeutet „schnellen Räuber”, er lebte vor 73 Millionen Jahren. Er hatte Federn und war nicht größer als ein heutiger Truthahn. Er hatte auch die sichelförmigen Krallen, mit deren Hilfe er auch viel größere Dinosaurier jagen konnte.

Magassága: 0,5 m
Hossza: 2 m
Tömege: 15 kg

Höhe: 0,5 m
Länge: 2 m
Gewicht: 15 kg

A buzogányfarkú dinoszauruszok

nagytestű és lassú, néglábú növényevők voltak, melyeknek szükségük volt páncélra és védőfegyverre a ragadozókkal szemben. A páncélt a csontos lemezek alkották, melyek a fejet, a hátat és az oldalakat védték, leghatékonyabb fegyverük pedig a buzogányszerű fark volt.

Magassága: 1,6 m
Hossza: 7 m
Tömege: 2,5 t

Höhe: 1,6 m
Länge: 7 m
Gewicht: 2,5 t

A Saichania nevének jelentése „gyönyörű”, nevét azért kapta, mert nagyon jó állapotban maradt fenn. Ez az egyik legjobban védett dinoszaurusz faj volt – még a hasát is csontos lemezekből álló páncél borította.

Saichania bedeutet „schön“, er erhielt diesen Namen, weil er sehr gut erhalten blieb. Er war einer der am besten geschützten Dinosaurier – die Panzerung aus Knochenplatten bedeckte sogar den Bauch.

Magassága: 1,5 m
Hossza: 4-6 m
Tömege: 2 t

Höhe: 1,5 m
Länge: 4-6 m
Gewicht: 2 t

A Talarurus nevének jelentése „vesszőfonatos fark”, ami arra utal, hogyan voltak a farkában összefonódva az inak, egyenesen tartva azt, mint egy buzogány fogantyú.

Talarurus bedeutet „Weidenkorb-Schwanz“, der Name bezieht sich auf die verwobenen Schwanzwirbel, die die Schwanzkeule wie ein Keulengriff hielten.

Magassága: 0,6 m
Hossza: 5,5 m
Tömege: 2 t

Höhe: 0,6 m
Länge: 5,5 m
Gewicht: 2 t

A Pinacosaurus nevének jelentése „palánk gyík”, 75 millió évvel ezelőtt élt. Összehasonlítva más dinoszauruszokkal ebből a kategóriából, páncélzata kevésbé masszív, és két nagy nyílás található az orrlukák helyén.

Pinacosaurus bedeutet „Plankenechse“, er lebte vor 75 Millionen Jahren. Er hatte eine weniger massive Panzerung als andere Dinosaurier dieser Art und große Öffnungen an der Stelle der Nasenlöcher.

Magassága: 1,8 m
Hossza: 5,5 m
Tömege: 2,5 t

Höhe: 1,8 m
Länge: 5,5 m
Gewicht: 2,5 t

Az Euoplocephalus nevének jelentése „jól páncélozott fej”, nevét annak köszönheti, hogy a csontlemezekon kívül, melyek védték a fejét és a testét (még a szemét is), nagy, hegyes szarvakkal is rendelkezett.

Euoplocephalus bedeutet „gut gepanzerten Kopf“, den Namen verdankt er der Tatsache, dass er außer den Knochenplatten, die seinen Kopf und Körper (einschließlich seine Augen) schützten, auch große, scharfe Hörner trug.

Magassága: 1,7 m

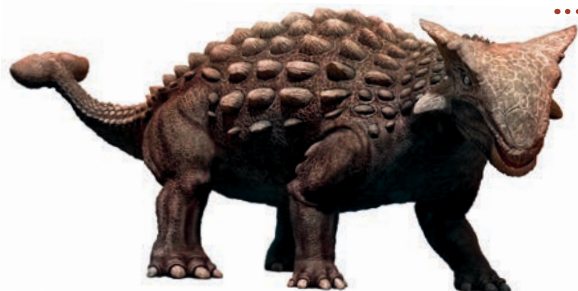
Hossza: 6,25 m

Tömege: 6 t

Höhe: 1,7 m

Länge: 6,25 m

Gewicht: 6 t

Dinosaurier mit Keule waren große, langsame, vierbeinige Pflanzenfresser, die zum Schutz vor den Raubtieren eine Panzerung und Waffen benötigten. Die Panzerung wurde von Knochenplatten gebildet, die Kopf, Rücken und Seiten schützten, aber die wirksamste Waffe war der Schwanz mit der knöchernen Keule.

Az Ankylosaurus „összeforrt gyíknak“ is nevezik masszív páncélzatának köszönhetően, mely a hasa kivételével egész testét befedte. Nagy, széles feje volt négy rövid szarvval, még a szemhéja is csontos volt.

Ankylosaurus nannte man auch „versteifte Echse“ wegen der schweren Panzerung, die seinen gesamten Körper bis auf den Bauch bedeckte. Er hatte einen großen, breiten Kopf mit vier kurzen Hörnern, sogar seine Augenlider trugen knöcherne Scheiben.

Magassága: 1 m

Hossza: 6 m

Tömege: 2,5 t

Höhe: 1 m

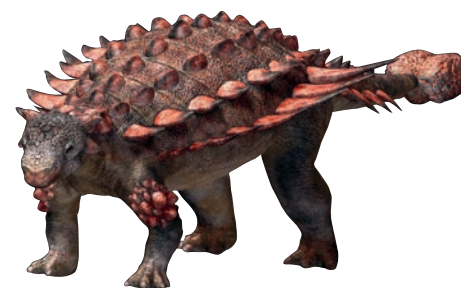
Länge: 6 m

Gewicht: 2,5 t

A Ziapelta nevének jelentése „a Nap pajzsa“, Új-Mexikó állam szimbólumáról nevezték el, mivel ott fedezték fel. Lefelé görbülő tuskéi és szarvai hosszabbak voltak, mint más fajoknak.

Ziapelta bedeutet „Sonnenschild“, er wurde nach dem Symbol des Staates New Mexico benannt, wo er entdeckt wurde. Seine nach unten gebogenen Stacheln und Hörner waren größer als die anderer Arten.

Magassága: 1,8 m

Hossza: 6 m

Tömege: 4 t

Höhe: 1,8 m

Länge: 6 m

Gewicht: 4 t

A Scolosaurus nevének jelentése „hegyes tuskéjú gyík“, nevét tuskéinek köszönheti, melyek még a farkát is díszítették – ami rövidebb volt, mint a többi dinoszaurusznak ebből a kategóriából.

Scolosaurus bedeutet „Eidechse mit scharfen Stacheln“, sein Name ist den Stacheln zu verdanken, die sogar seinen Schwanz schmückten – der kürzer war als der anderer Arten in dieser Kategorie.

Magassága: 3 m

Hossza: 8 m

Tömege: 3 t

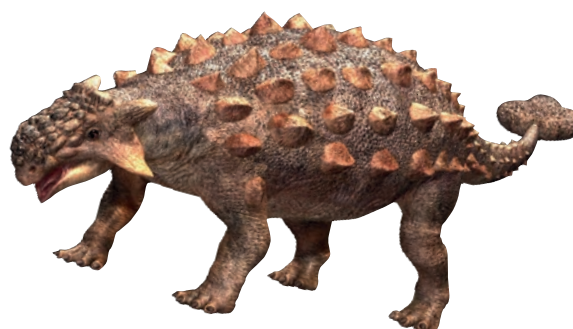
Höhe: 3 m

Länge: 8 m

Gewicht: 3 t

A Tarchia nevének jelentése „aggyal“, koponyájának méretei (75 cm hosszú és 75 cm széles) miatt nevezték el így, mely feltehetően nagyobb agyat rejtett, mint más dinoszauruszoké.

Tarchia bedeutet „mit Gehirn“, er erhielt diesen Namen wegen der Größe seines Schädels (75 cm in der Länge und 75 cm in der Breite), der angeblich ein Gehirn untergebracht hat, das größer als das anderer Dinosaurier war.

A dinoszauruszok eltűnése egy igazi rejtély, amely sok fejtörést okozott a tudósoknak az évek során. Mi történhetett? Mi volt az oka a dinoszauruszok hirtelen eltűnésének 66 millió évvel ezelőtt? Egyetlen oka volt vagy több? És mi történt a többi élő szervezettel és élőlényel, melyek abban az időben a Földön éltek? Keressük meg a válaszokat ezekre a kérdésekre!

Több mint 160 éves létezésük során a dinoszauruszok különböző alakokat öltöttek, és a környezeti változások hatására fejlődtek. Mindig új fajok jelentek meg, melyek alkalmazkodtak az új életkörülményekhez, míg mások a sikertelen alkalmazkodás következtében eltűntek.

Während ihrer Existenz von 160 Millionen Jahren nahmen Dinosaurier verschiedene Formen an, sie entwickelten sich der veränderten Lebenswelt zufolge. Neue Arten erschienen, die sich an die neuen Lebensbedingungen anpassten, während die Arten, die sich nicht anpassen konnten, verschwanden.

De 66 millió évvel ezelőtt az utolsó dinoszauruszok is eltűntek. Akárcsak az óriási tengeri állatok és a pteroszauruszok. A szárazföldi és vízi növényzet nagy része szintén eltűnt. Összességében az akkor létező fajoknak több mint a fele eltűnt a Föld felszínéről.

Vor 66 Millionen Jahren sind die letzten Dinosaurier ausgestorben. Wie auch die gigantischen Meerestiere und die Pterosauria. Der größte Teil der Vegetation auf dem Land und im Wasser verschwand. Insgesamt ist mehr als die Hälfte der Arten, die damals auf der Erde lebten, ausgestorben.

Természetesen léteztek különböző elméletek a dinoszauruszok eltűnésére vonatkozóan. Az egyik elmélet szerint, az indiai Dekkán-trapp vulkánkitöréseinek következtében lávafolyamok, óriási hamufelhők, és toxikus gázok képződtek, eltakarva a Napot, emiatt eltűntek a növények, majd sorra a növényevők és a húsevők is.

Natürlich gab es viele Theorien über das Verschwinden der Dinosaurier. Eine besagte, der indische Dekkan-Trapp-Vulkanismus produzierte Lavaflüsse, riesige Aschenwolken und giftige Gase, die die Sonne verdeckten. Das sei der Grund, warum zuerst die Pflanzen, dann wiederum die Pflanzenfresser und Fleischfresser ausstarben.

Egy másik elmélet szerint egy meteorit, vagy egy aszteroida csapódott be a mexikói Yucatán-félszigeten. Ez az óriási tűzlabda mindent felégetett 1000 kilométeres körzetben, egy szökőár keletkezéséhez vezetett, és felhő alakult ki, amely eltakarta a Napot, így kihaltak a növények és az állatok.

Laut einer anderen Theorie traf ein Meteorit oder ein Asteroid die Yucatan-Halbinsel in Mexiko. Der riesige Feuerball verbrannte alles auf einem Gebiet von 1000 Kilometern, rief einen Tsunami hervor und eine dabei entstandene Wolke verdeckte die Sonne, was zum Verschwinden von Pflanzen und Tieren führte.

Das Verschwinden der Dinosaurier ist ein Rätsel, das die Wissenschaftler seit langem beschäftigt. Was ist geschehen? Warum sind Dinosaurier vor 66 Millionen Jahren auf einmal verschwunden? Gab es eine einzige Ursache oder eine Vielzahl von Faktoren? Und was geschah mit den anderen Organismen und Lebewesen, die zu jener Zeit die Erde bevölkerten? Lass uns versuchen, Antworten auf diese Fragen zu finden.

Az utóbbi években a tudósok arra a következtetésre jutottak, hogy a két ok együttes hatásáról lehetett szó. Az indiai vulkánkitörések fokozatosan egy sor változást okoztak a Föld légkörében, ami hatással volt a dinoszauruszokra, az aszteroida becsapódása pedig megpecsételte a sorsukat.

In den letzten Jahren kamen Forscher zu der Schlussfolgerung, dass es wahrscheinlich um eine Kombination von den zwei Ursachen ging. Die Vulkanausbrüche in Indien führten schrittweise zu einer Reihe von Veränderungen in der Erdatmosphäre, die Dinosaurier waren davon betroffen und der Asteroideneinschlag bestimmte ihr Schicksal.

Függetlenül attól, hogy mi vezetett a dinoszauruszok eltűnéséhez, a hatások és a következmények ugyanazok voltak: a Földön valaha élt legnagyobb állatok eltűntek, helyet hagyva más állatfajok fejlődésének. Következzen néhány emlősállat, amely a helyükbe lépett:

Unabhängig davon, welche Ursachen zum Aussterben der Dinosaurier führten, gab es dieselben Auswirkungen und Folgen: Die größten Tiere, die jemals gelebt hatten, verschwanden und ließen Raum für die Entwicklung von anderen Organismen. Hier sind nur einige der Säugetiere, die ihren Platz nahmen:

A *Macrauchenia* hasonlít egy ormányos tevére, de nem rokona sem a tevének, sem az elefántnak.

Das *Macrauchenia* sah wie ein Kamel mit einem kurzen Rüssel aus, aber es war weder mit Kamelen noch mit Elefanten verwandt.

A *Platybelodon* nevének jelentése „lapos agyarak”, 10 millió évvel ezelőtt élt. Az elefánt ük- ük-ükapja volt.

Platybelodon bedeutet „flache Stoßzähne“, er lebte vor 10 Millionen Jahren. Er war Ur-Ur-Urgroßvater des Elefanten.

A *Smilodon*, más néven „kardfogú tigris”, tulajdonképpen nem tigris, hanem az oroszlánok és gepárdok rokona.

Der *Smilodon*, auch als „Säbelzähntiger“ bekannt, war eigentlich kein Tiger, er ist mit den Löwen und Geparden verwandt.

Az *Icaronycteris* 52 millió évvel ezelőtt élt Észak-Amerikában, és az első ismert denevér a történelemben.

Der *Icaronycteris* lebte vor 52 Millionen Jahren in Nordamerika und er ist die erste bekannte Fledermaus in der Geschichte.

